

Teologia universitària i/o popular a Catalunya (Germinabit X)

Dv, 9/09/2011 per Catalunya Religió

(*Evangelista Vilanova*) El problema de la identitat de la teologia depèn, en bona part, del marc en què s'elabori, de les finalitats i orientacions d'aquells qui la professen. En principi caldria admetre que, en cert sentit, és una forma "instituída" de saber cristià. Ens ajudaria, per tal de clarificar la qüestió, poder disposar d'un concepte d'institució relativament elaborat. Caldria començar per distingir entre institució i organització. La institució no és el resultat d'una deliberada i convencional determinació de normes; més aviat és el resultat de pràctiques socials que realitzen una certa "normalització" de l'actuació i proposen uns valors no fàcils d'assolir per una consciència singular. El fet que la teologia prengués en l'Església la figura d'institució, si més no després del naixement de l'escola medieval, és innegable. El desglaç posterior ha portat a fer que cadascú elegeixi la pròpia teologia, en el marc d'una mena de mercat lliure, en el qual tots els articles són equivalents amb el dret personal de fer sentir les pròpies preferències i gustos.

La complexitat teològica ha d'ésser atenta a la predicació eclesiàstica, a la transparència simbòlica de la celebració, al testimoniatge ètic dels cristians amb totes les relacions fraternes, i no solament a la reflexió racional. Hi ha una articulació de signe eclesial que ho abasta tot: teoria i praxi, teologia i espiritualitat... un conjunt que ha de concórrer a la univocitat i a la universal accessibilitat, que és l'explicitació reflexa de l'*intellectus fidei* i un servei a la missió complexiva de l'Església: així serà un servei a tots els homes. La Facultat de Teologia de Catalunya, erigida l'any 1968 -primer en dues seus, a Barcelona l'una i a la Facultat jesuítica de Sant Cugat del Vallès l'altra- hauria de complir aquesta indispensable missió, que pot fecundar-se amb la interpel·lació expressada en algunes comunitats inquietes per a reflexionar la seva fe. Aquesta Facultat, tindrà encara, es resisteix a limitar-se a una docència exclusivament clerical, i voldria estendre al país una reflexió equilibrada i crítica sobre la fe tal com hi és viscuda.

Pel que fa a la seva estructuració, la facultat coneix els clàssics departaments que ofereixen el ventall de coneixements de les disciplines eclesiàstiques i també els seminaris de Teologia contemporània del Vaticà I al Vaticà II, dirigit per Mn. Josep M. Rovira Bellosó, el seminari de Teologia dels escriptors prenicens, dirigit per Mn. Josep Rius-Camps, i el de Teologia dels països catalans, dirigit per Mn. Josep Perarnau, del qual sortí l'Anuari "Arxiu de Textos Catalans Antics", summament

apreciat per la competència en l'edició i estudi de textos catalans anteriors al segle XIX; l'obra iniciada al 1982 és editada avui amb l'Institut d'Estudis Catalans i la Fundació Jaume Bofill. L'Institut de Teologia Fonamental -amb les seves revistes *Selecciones de teología* (1962), *Actualidad bibliográfica* (1964) i *Quaderns de teologia fonamental* (1987)-, sota la responsabilitat de la Província Tarraconense de la Companyia de Jesús, junt amb l'Institut Superior de Litúrgia -amb les seves revistes *Phase* (1961) i *Oración de las Horas* (1979)-, situat en el marc de les activitats del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, són entitats incorporades a la Facultat. L'òrgan d'expressió de la facultat, cenyit al terreny estrictament científic, és la *Revista Catalana de Teologia* (1976), que dirigeix Mn. Josep Rius-Camps. Amb tot, caldria resseguir les bibliografies dels professors per adonar-se del treball portat a terme, a diversos nivells; sense la pretensió d'exhaustivitat caldria citar Mn. Vicenç M. Capdevila, el jesuïta Josep-Ignasi González Faus, els preveres Josep Perarnau, Ramon Pou, Josep M. Rovira Belloso, el benedictí Evangelista Vilanova, el jesuïta Josep Vives, entre els ja jubilats; i Mn. Salvador Pié, el salesià Josep Aldazábal, els preveres Jaume Fontbona i Josep Gil, el jesuïta Ferran Manresa, i els preveres Antoni Matabosch, Ramon Prat i Pons, Josep Rius-Camps entre els qui estan en actiu. Al marge de l'àmbit de la Facultat, no podem silenciar la figura del teòleg català més universal, el prevere Raimon Panikkar, que, a la dècada dels 80, jubilat de la docència a la Universitat de Califòrnia (Santa Bàrbara), s'instal·là a Tavertet; allí creà el Centre "Vivarium" i començà a publicar en català nombroses obres teològiques que han estat altament estimades i discutides.

La majoria de totes aquestes obres -algunes de les quals han merescut ser traduïdes a llengües estrangeres- han estat publicades en la «Col·lectània Sant Pacià» (Facultat de Teologia), en les col·leccions "Scripta et Documenta" (Montserrat), "Clàssics del Cristianisme" (Facultat de Teologia - Enciclopèdia Catalana), i més divulgativament en la "Saurí" (Centre de Pastoral Litúrgica, Facultat de Teologia, ICESB, Montserrat), "Gra de Blat" (Montserrat), "Horitzons" i "Daus" (Claret), "Cristianisme i Justícia", Editorial Cruïlla, Edicions 62... I no parlem del ventall de revistes. És just esmentar l'òptim treball dels membres del Departament de Sagrada Escriptura.

Superada l'etapa de les massives traduccions, s'ha anat creant un discurs teològic, pensat i elaborat en català, en tot un procés de recuperació nacional. És lògic, pensat i elaborat en català, en tot un procés de recuperació nacional. És un discurs, en certa manera, balbucient, modest, però prou mediterrani per a revelar la simplicitat dels orígens cristians, sòlids i vivents, més enllà de les glosses i estrats acumulats per la història o importats d'altres latituds. Revela, en general, una teologia basada en la humilitat d'un acte de reflexió davant el misteri inaccessible. Per a bé i per a mal, ja no sempre respon als adjectius amb què el jesuïta Rafael Muñoz Palacios caracteritzava les col·laboracions teològiques incloses en la *Gran Enciclopèdia Catalana*: segons ell, es tracta d'una teologia "il·lustrada, crítica i universitària".

En ordre a l'ensenyament, les possibilitats actuals són moltes a Catalunya: a més de la Facultat de Teologia, amb els seus Institut de Teologia Fonamental i Institut Superior de Litúrgia, hi ha una colla de centres relacionats amb la Facultat: Centre d'Estudis Teològics de Mallorca (CETEM), els Instituts superiors de ciències religioses de "Sant Fructuós" (Tarragona), el de Girona, de Lleida, el de Barcelona i el de Vic; el Centre d'Estudis Pastoral (CEP), el Centre de Pensament Cristià de

Manresa, l'Escola de Teologia d'Urgell-Segarra...

Al costat de la tasca de refer els contorns i les raons de l'exercici institucional de la teologia com a forma legítima del saber crític i del ministeri eclesiàstic, es donà sobretot en els primers anys del postconcili, en les comunitats de base un ferment crític -respecte a la societat i a la mateixa estructura eclesiàstica- en nom d'una teologia molt arrelada en la vida dels militants cristians.

De l'article *Del Concili Vaticà II al Concili Provincial Tarraconense* d'Evangelista Vilanova publicat al catàleg de l'Exposició [Germinabit](#), [L'expressió religiosa en llengua catalana al segle XX](#). Roma, 2001.

- [Deu anys de Germinabit](#)
- [Roma era la nostra autoritat moral màxima \(Germinabit I\)](#)
- [Els orígens de l'Església a Catalunya \(Germinabit II\)](#)
- [L'Església medieval autònoma a Catalunya \(Germinabit III\)](#)
- [L'Església catalana en els temps moderns \(Germinabit IV\)](#)
- [Una Església encarnada en el país \(Germinabit V\)](#)
- [L'Església entre Primo de Rivera i al Guerra Civil \(Germinabit VI\)](#)
- [Postguerra i supervivència de l'Església catalana \(Germinabit VII\)](#)
- [Del Vaticà II al Concili Tarraconense \(Germinabit VIII\)](#)
- [Pluralisme i crisi d'identitat institucional de la teologia \(Germinabit IX\)](#)
- [Teologia universitària i/o popular a Catalunya \(Germinabit X\)](#)
- [Concili Tarraconense: l'Església avança amb línies no sempre contínues \(Germinabit XI\)](#)
- [Ignasi Garcia i Clavel: "Amb Germinabit ens vam fer sentir a Roma](#)